

Od zida plača križnim putem do Bazilike Kristova groba Nedjelja, 4. travnja 2010. – Uskrs

U stari grad ulazimo kroz Sionska vrata. Na njima ostaci borbi Židova s Jordancima iz rata 1967. Odlazimo do sobe u kojoj je održana posljednja večera Krista s apostolima. Građevina je kasnije uređena u stilu križarske arhitekture s vidljivim potpornim lukovima na stropu. Nakon dolaska osmanlija prostorija je pretvorena u džamiju. S obzirom na oblik prostorije pretpostavljam da je stol za večeru bio postavljen između dva reda potpornih stupova. Uz nas u sobi je puno hodočasnika kopta iz Eritreje. Većinom su to tamnoplete, sitne žene umotane u svoj tradicionalni bijeli ogrtač. Gotovo da ih susrećemo posvuda. Moguće je to jedna te ista skupina koja se kreće po istim mjestima kao i naša.

Ispod ove prostorije nalazi se mala sinanoga s grobom kralja Davida. U prostoriju s grobom odvojeno ulaze muškarci od žena. U prvoj prostoriji s brojnim knjigama na policama sjedi za stolom otac sa sinom. Otac ga drži u naručju i tiho čita iz Talmuda. Dijete kao dijete. Više je zainteresiran za neobične pridošlice nego li za priču ortodoksnog oca. U drugoj prostoriji uz zid preko groba crveni plišani pokrivač. Pred njim se njišu i ljube ga u vjerskom zanosu muškarci sa šeširima i krznenim velikim kapama. Još uvijek nije posve razjašnjeno da li je to uistinu Davidov grob ili grob nekog

njegovog rođaka. Za Židove svakako sveto mjesto.

Od Davidovog groba odlazimo kroz stari grad prema „zapadnom zidu“ ili „zidu plača“. Spuštamo se do vidikovca s kojeg se lijepo vidi zapadni zid i mnoštvo ljudi koji prolaze velikim trgom ispred zidina. Na tom vidikovcu postavljena je menora, svijećnjak za sedam svijeća. U originalnoj je veličini i pozlaćen. Tako je nekada izgledala menora u drugom hramu, načinjena od čistog zlata, prije rimskog osvajanja grada.

Zapadni zid Betlehema postao je najsvetije mjesto Židovima. Zid plača se nalazi ispod nekadašnjeg velikog hrama, danas „džamije kamena“. Pred ulazom na prostor za dolazak do zida ponovno se odvajaju muškarci od žena. Muški dio zida je znatno veći. Muškarci obavezno pokrivaju glavu kapom, šeširima ili šubarom. Neki preko ramena prebacuju tradicionalnu židovsku maramu. Prilaze zidu i padaju u vjerski zanos. Ljuljaju se i mrmljaju neku svoju molitvu. Neki preklinjući pogledavaju prema nebu, kršćeci ruke, pogleda punog poniznosti, iščekivanja i skrušenosti. Naslanjaju čelo ili dlan na zid. Drugi u pukotine na zidu guraju papirić sa svojom molitvom. Molitva traje dugo, dok ne izmole za sve svoje potrebe.

Napustivši prostor pred zidom odlazimo kroz živopisni bazar do

mjesta na kojem je Poncije Pilat izveo Krista pred svetinju i zatražio presudu. Presuda nam je poznata, razapeti okrivljenog poput lopova Barabe. Na tom mjestu je danas originalna crkva iz križarskog razdoblja. To je zapravo prva postaja križnog puta na kojoj su Isusu na glavu postavili krunu od trnja i ognuli mu grimizni ogrtač, ismijavajući ga.

Put dalje vodi po današnjoj *Via dolorosa* (ulica bola) prateći pojedine postaje Isusove patnje pod križem. Na jednoj od postaja Isus posrće i oslanja se na stijenu. Na zidu kuće nalazi se utisnut otisak dlana i svatko stavlja svoj dlan pokušavajući se poistovjetiti s Isusovom patnjom. I ja osjećam bliskost s Njegovom patnjom.

Put se neprekidno uzdiže i krivuda između kuća s trgovinama. Nekada je završavao izvan gradskih zidina na obližnjem brdu zvanom Kalvarija.

Na Golgoti se danas nalazi „Bazilika Kristova groba“. Na ovom mjestu danas je zajedno čak pet kršćanskih konfesija. U glavnu crkvu ulazimo kroz malu koptsku crkvu. Središnje mjesto zauzima Grčka pravoslavna crkva. Pod njenim nadzorom je sam Kristov grob. Ljudi, stisnuti smo poput sardina, čekaju za ulazak do groba. Gotovo da se i ne kreću. Lakše dolazim do mjesta golgote, na kojem je Krist razapet na križ.

Pređa mnogom slika razapetog Krista. Oltar ukrašen srebrnim križevima. Iznad, na stropu, brojna srebrna kandila. Pravoslavni svećenik regulira pristup ovom mjestu propuštajući trudne žene ili one s malom djecom, kao i svećenike.

Ispod ovog mjesta nalazi se kamen pomazanja na kojem su oprali Krista, nakon skidanja s križa. Na zidu je velika živopisna freska sa scenom toga čina. Oko kamena pomazanja kleče brojni vjernici. Saginju se klečeći. Ljube kamen, na njega oslanjaju čelo, rukama ga miluju pa potom glade svoje lice. Trljaju o kamen križevu, krunice, svete knjige, pa čak i kasete i marame. Oko kamena intenzivan miris jer ga svako veće časne

sestre premazuju posebnim ulje kojim se nekada premazivalo tijelo pokojnika.

Nakon nekog vremena izlazim iz crkve. Probijajući se kroz arapski bazar izlazimo iz grada. Ulici trgovac kruhom i pecivima koji svoje proizvode na kolicima nudi prolaznicima. Ravno ispred nas spušta se uska stepenasta ulica. S obje strane arapski dućančići s tipičnom robom za taj dio svijeta. Vlasnici sjede pred dućanima, pozdravljajući prolaznike pozivaju ih u svoju trgovinu, bez obaveze kupnje. Nude „najbolju i najjeftiniju robu“. Ovo me podsjeća na medinu u drugim arapskim gradovima. No, trgovci nisu napasni poput onih u Tunisu ili još više u Egiptu. Kupujemo malu,

ručno izrađenu, keramičku posudicu na kojoj je oznaka armenske grnčarije.

Postupak pogađanja za cijenu je uobičajen. Pokažeš zanimanje, pitaš za cijenu, komentiraš da je preskupo i vraćaš na policu. Trgovac snižava za pet šekela. Ponovno gledaš i vraćaš na mjesto. Kreneš prema izlazu. Trgovac snižava za još pet šekela. Ideš ne obazirući se na ponudu, a on na vratima svoje trgovine uzvikuje posljednju ponudu skidajući cijenu za narednih pet šekela. I tako kupujemo posudu za 30 umjesto 45 šekela. Zadovoljni mi, a zadovoljan i trgovac. On zaradio, a mi nismo previše preplatili.

prof.dr.sc. Darko Ropac